

การประกอบอาชีพและวิถีชีวิตผู้ขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้างในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาซอยอากาภิรมย์ และซอยเสือใหญ่อุทิศ

สันถาร หอมนาน

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และระบบการจัดการธุรกิจมอเตอร์ไซค์รับจ้างสาเหตุของการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพการขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้าง และปัจจัยการก่อเกิดอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้าง รวมถึงวิถีชีวิตของผู้มีอาชีพขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้าง

การเก็บข้อมูลใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมได้ ประกอบกับข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บจากผู้ขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้างและผู้ให้บริการจำนวนหนึ่งของวินมอเตอร์ไซค์รับจ้างที่ทำการศึกษานี้รวมทั้ง 2 วิน ได้แก่ วินมอเตอร์ไซค์รับจ้างซอยอากาภิรมย์ และวินมอเตอร์ไซค์รับจ้างซอยเสือใหญ่อุทิศ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการกับผู้ขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้าง และได้เข้าร่วมเป็นผู้ประกอบอาชีพขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้างด้วยตนเอง

ผลการศึกษามีประเด็นสำคัญดังนี้

1) ธุรกิจมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ที่เป็นมาแต่เดิม จนกระทั่งก่อนเดือนพฤษภาคม 2546 มีเอกชนเจ้าของวินมอเตอร์ไซค์รับจ้าง เป็นผู้จัดตั้งวินและควบคุมดูแลด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องขออนุญาตจากบุคคลหรือหน่วยงานใด แต่นับตั้งแต่พฤษภาคม 2546 เป็นต้นมา ได้มีหน่วยงานของรัฐคือ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสถานีตำรวจนครบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลวินมอเตอร์ไซค์รับจ้างในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2) สาเหตุของการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพการขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้างพบว่าผู้ขับขีส่วนใหญ่เห็นว่าอาชีพนี้เหมาะกับผู้ที่มีความรู้่น้อย และเป็นอาชีพอิสระไม่มีผู้บังคับบัญชา

3) ปัจจัยการก่อเกิดอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้างพบว่ามีปัจจัยต่างๆ ดังนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมทำให้คนในชนบทต้องละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ การขยายตัวของเมืองและความไม่เพียงพอของระบบขนส่งมวลชน และความล้มเหลวของระบบการศึกษา

4) วิถีชีวิตของผู้ขับขีมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานย้ายถิ่น ต้องเช่าอาศัยอยู่อย่างลำพัง มีชีวิตที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เสี่ยงต่อมลพิษทางอากาศ และที่อยู่ใกล้กับอบายมุขต่างๆ เช่น การพนัน ยาเสพติด

5) ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้คือ หน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลวินมอเตอร์ไซค์รับจ้างในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ควรเร่งดำเนินการกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเข้ามาควบคุมดูแลอย่างจริงจัง นอกจากนี้รัฐบาล ควรขยายการศึกษาไปสูชนบทให้ทั่วถึงและเพียงพอ และจัดฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในชนบทมีโอกาสเลือกอาชีพได้มากยิ่งขึ้น